

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמר

בימי חג הסוכות

(ח"א)

שנת תשע"ג לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויזן

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

ליל ב' דסוכות תשע"ג לפ"ק

בשמאל, מה שאין כן שאר המינים שיש בהם חסרונות הם נזכרים להימין, כי השמאל לא נעשית להם לימין, ואם כן שפיר אוחז כולם צימין.

ובזה היה נראה לבאר הפזמון (בסליחות יום א') את ימין עז עוררה לעשות חיל, בצדק נעקד ונשחט תמורו איל וכו'. ולכאורה ימין ועוז סותרים זה את זה, כי ימין הוא חסד, ועוז הוא גבורה, והוי ליה למימר את ימין החסד עוררה, וגם מהו הקשר עם עקידת יצחק, 'צדק נעקד ונשחט תמורו איל'. ונראה דאיתא צפרקי דרבי אליעזר (פרק לא) רבי חנינא בן דוסא אומר אותו האיל לא ילא ממנו דבר לבטלה וכו', שתי קרניו של איל, של שמאל נשמע קולו על הר סיני שנאמר (שמות יט-יט) ויהי קול השופר, וקרן של ימין הוא גדול מן השמאל ועמיד לתקוע בו לעתיד לבוא בקיצוץ של גליות וכו' ע"ש. ולכאורה יש להבין איך לקח קרן של שמאל למתן תורה, הלא שמאל הוא

בגמרא (סוכה לז:) אמר רבה לולב צימין ואחרוג בשמאל, מאי טעמא, הני תלתא מצות והאי חדא מצוה ע"כ. ואכתי יש להבין דהלא באיכות הרי האחרוג עולה במעלה על שאר המינים, והגם שהם מרובים בכמות, למה לא יחשיב האחרוג יותר לנוטלו צימין. ונראה דמבואר במדרש (ויק"ר ל"ב) דהאחרוג יש לו טעם וריח, והוא כנגד הצדיקים שיש בהם תורה ומעשים טובים, לא כן שאר המינים יש בהם חסרונות, כי ההדס יש לו רק ריח ולא טעם נגד צעלי מעשים טובים צלי תורה, והלולב יש לו רק טעם כנגד צעלי תורה, והערבה אין לו כלום ע"ש. ומבואר ברש"י על הפסוק (שמות טו-ו) ימינך ה' נאדרי זכח ימינך ה' תרעץ אויב, ימינך ימינך שני פעמים, כשישראל עושין רצונו של מקום, השמאל נעשית ימין (מכילתא) ע"כ. ואם כן לגבי האחרוג הרומז על הצדיקים שעושין רצונו של מקום, גם השמאל הוא ימין, ושפיר יוכל ליקח האחרוג

שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות, תנא יורד ומתעה [את הצריות לחטוא], עולה ומרגיז [את חמת המלך בהשטנתו], נוטל רשות [להרוג את החוטא] ונוטל נשמה ע"כ. ועל זה אנו מתפללים (בצרכת השכינתו) והסר שטן מלפנינו ומאחרינו, כי תואר שטן נקרא על שהוא עולה ומסטיף, אבל לפני זה הוא יורד ומסית לחטוא, וזהו מלפנינו. ושוב לאחר שמסטיף למעלה, נוטל רשות ונוטל נשמה, וזהו מאחרינו. והסר מאחור השטן וגם מלפנינו ומאחרינו.

וּנְרָאָה דעל זה מצרכים הכהנים את ישראל, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (במדבר ו-כו), כי עיקר השלום והשלווה בהאדם הוא כאשר אין היצר הרע מטרידו, וכמו שנאמר (תהלים לח-ד) אין שלום בעצמי מפני חטאתי, והנה הוא היצר הרע הוא השטן הוא המלאך המות, ר"ת 'ישם', וישא ה' פניו אליך, 'ישם' לך שלום, שתהיה לך שלום מהיצר הרע שלא יסיתך לחטא, וגם אם עלה צידו להכשילך תהיה לך שלום שלא יסטיף עליך, וגם כאשר השטיף יהיה לך שלום שלא יטול רשות ליטול הנשמה. וכמו כן מתפללים (בחפלת שמונה עשרה) ש"ם שלום, ר"ת יצר שטן מ'לאך המות.

אֲמַנָם כל זה הוא בכל ימות השנה, אבל ציוס כיפור לית ליה

מסיטרא דדינא. אך בעקידת יצחק שהשלים אברהם נסיונו העשירית, ועתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, והיו אז בצחינת עושה רצונו של מקום צרום המעלות, הרי השמאל נעשית ימין, ושפיר לקח קרן השמאל לתקוע צו, כי גם זהו ימין. ולכן אנו מבקשים אשר לא רק שיתעורר מדת החסד של ימין, אלא גם ימין עוז, שהשמאל עצמה תתהפך לימין, שלא יהיה שום קיטרוג, והימין שנעשה מהעוז עוררה לעשות חיל, בצדק נעקד ונשחט תמורו חיל, וגם שם לקח למתן תורה הקרן של השמאל, מפני שהעוז נתהפכה לימין.

*

אֲלֵקִים דבר בקדשו אעלזזה אחלקה שכם ועמק סוכות אמדד (תהלים ס-ח). ויש לומר כי סוכות היא זמן שמחתנו, ומצואר צמפרשים הטעם, שאנו חוגגין צו שמחה על כפרת עונותינו ציוס הכיפורים. ואנו מרחיקים החג ארבעה ימים אחר יום הכיפורים, אשר רק צו מתחיל הראשון לחשבון עונות (תנחומא אמור כב), ובגמר קליחת יום הכיפורים, אנו עושין חג של שמחה שנתכפרו עונותינו.

וְהִנֵּה השטן יש לו שלשה תפקידים, וכמאמרם (בבא בתרא טו.) הוא

בחמשה ימים אלו על הש"ס ימים של השנה, על זה אני שמת. ועמק סוכות אמדד, שגבהו של שיעור הסוכה עולה מספר ש"ס, להורות על הש"ס ימים של ימות השנה שצריכין לכפרה.

והנה ציערות דבש (דרוש י') כתב להוסיף עוד, דלכאורה יש להצין מה שאמרו כי 'השטן' גמטריא שס"ד דאית ליה רשותא לאסטוני, הלא האות ה' של השטן הוא רק משמש לפעולת ה' הידיעה, אבל אין שמו השטן אלא שטן, ואם כן עדיין חסרים חמשה ימים. ולכן כתב כי חוץ מהארבעה ימים שצין יום הכיפורים לסוכות שאין להשטן אחיזה, גם יום ראשון של סוכות שנוטלין בו לולב, שהם כלי קרב להסטרף אחרת, (ויק"ר ל-ב), ודין גירא בעינא שיטנא (סוכה לו:), גם כן אין בו כח להשטן, ולכן אין לו רק שני"ט ימים כמספר שט"ן עכ"ד. ועל פי זה יש לרמוז בהכתוב (איכה ה-כא) השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, כי בששה ימים שאין להשטן רשות יש קמ"ד שעות (שש פעמים כ"ד שעות), ומצדדים אלו, השיבנו ה' אליך ונשובה, ולא יסטיין השטן כנגדינו, וחדש ימינו כ'קדם' כמו הקמ"ד שעות מיום הכיפורים עד יום ז' לסוכות שאין בהם כח ואחיזה להשטן.

ובזה נבוא לפרשת העקידה (אושפיזא של היום), ויהי ציום השלישי

רשות לאסטוני, וכמו שאמרו (יומא כ.) השטן בגמטריא שלש מאות וששים וארבעה הוי, צהני אית ליה רשותא לאסטוני ציומא דכפורי לית ליה רשותא לאסטוני ע"ש. (ואולי היינו רק התפקיד האמנעי שלו שעולה ומרגז אין לו רשות ציום הכיפורים, אבל מה שיועד ומתעה, הרי אמרו (שם) האידנא יומא דכפורי הוא ואיצעול כמה בחולות צנהרדעא, וגם אנשים מתים ציום הכיפורים על ידי המלאך המות). וכבר דיברנו (בש"ס שנת שובה העל"ט) דיום הכיפורים הוא יומא אריכתא של חמשה ימים, ונקראת יומא צומא רבה, שנמשך הארתו עד חג הסוכות, ואם כן לית ליה רשות להשטן לאסטוני עד סוכות, ואז נגמרה הארת יום הכיפורים, ואז אנו עושים ימי שמחה על כפרת עונותינו של שאר ש"ס ימות השנה.

ויש צוה רמוז בדפנות הסוכות, שהכשרו בשלש דפנות, וכל דופן כשרה עד עשרים אמות (סוכה ג.). ומדת אמה היא ששה טפחים (שם ה:). והוי כל דופן גבוה ק"כ טפחים, ושלש דפנות הם ש"ס טפחים, והם כנגד ימות השנה שיש רשות לשטן לאסטוני, וזהו שאמר, אלקים דבר בקדשו אעלזיה, לשמות בחג הסוכות זמן שמחתינו, אחלקה שכם, שכי"ם בגמטריא ש"ס, ואחלקה אחלק ה' ימים משס"ה ימות השנה, וישאר רק שכי"ם ימים, ועל כפרת העונות

כז-כח) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי ע"כ. וביאר החיד"א (ראש דוד פ' וירא) שציקש הקצ"ה מאברהם שישחוט גם עצמו. וזהו כי ברך אברקך (בראשית כז-יז), ואמרו (בר' נו-יא) ברכה לאב ברכה לבן, שגם אברהם נתרצה ליתן נפשו. וזה יתיישב הנוסח שאנו אומרים קודם פרשת העקידה, וזכור לנו וכו' את השבועה שנשבעת לאברהם אבינו בזה המוריה ואת העקידה שעקד את יצחק בנו, דאיפכא מיבעיא ליה את העקידה ואת השבועה, דברים כסדרן. אך מלבד העקידה המפורסמת, עוד אחרת היתה נעלמת, ענין אברהם שהכין עצמו לישחט, ועל זה כפל השבועה כי ברך אברקך ברכה לאב ברכה לבן. ולרמוז זה אנו אומרים, זכור לנו את השבועה, דשם רמוז ענין אברהם בזהעלם, ואת העקידה המפורסמת. ומשום הכי הקדים ענין השבועה, לרמוז ענין אברהם אשר התנדב נפשו קודם עקידת יצחק ע"ש. ואם כן נסיון אברהם היה כפול מהנסיון של יצחק, כי הנסיון ליצחק הוא רק איבוד נפשו, ונסיון של אברהם הוא הן על עצמו והן על נפש בנו.

אך יש לומר עוד, דהנה כתיב (משלי כז-ו) חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו, החינוך שאדם מקבל בצית אבותיו משפיע הרבה עליו עד שזה נעשה לטבעו,

ויש אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק (בראשית כז-ד), למצואר צילקוט (פ' וירא נט) וכי מאחר שאין דרך מרובה למה נתעכב שלשה ימים, אלא בא שטן ועמד לפניו ונדמה לו לזקן וכו' ואמר לו אדם שכמותך יאבד בנו שניתן לו צוקותו ותאבד נשמה ותתחייב צדין וכו', כיון שלא שמעו לשטן הלך ונעשה לפנייהם כנהר גדול שלא יוכלו לעבור וכו', מיד גער הקצ"ה בשטן והלך לו ע"ש. ויש להוסיף דאיתא צריקאנטי (פ' וירא כז-יג) דעקידת יצחק היתה ציוס הכיפורים ע"כ. [וכן הוא באהבת יונתן (שם כז-יג), ובעשרה מאמרות להרמ"ע (מאמר אס כל חי ח"ג סימן לז)]. ואם כן היום השלישי היתה ציוס הכיפורים, ואז אין רשות לשטן לאטטוני, וממילא לא הטריד אז את אברהם, ונתגלה לו תיכף הר המוריה, ולכן רק ציוס השלישי דייקא ראה את המקום.

והנה נסיון העקידה מתייחסת לאברהם, והאלקים נסה את אברהם (בראשית כז-א), והוא הנסיון העשירי לאברהם. ולכאורה הנסיון היה יותר גדול ליצחק שהעלוהו לעולה, ומסר נפשו לה'. ונראה דאיתא צילקוט (פ' האזינו מתקמג) אברהם אפילו נפשו היה נתן לו שנאמר קח נח את בנך את יחידך (בראשית כז-ב), והלא צידוע שהוא בנו יחידו, אלא זו הנפש שנקראת יחידה שנאמר (תהלים

זה שלשה ימים, אין הנסיון גדול כל כך עוד ליצחק, והאלקים נסה את אברהם, שלא ראה ושמע דבר כזה מעולם לשחוט בנו יחידו.

וזו מוסר השכל, שעבודת האב זריכה להיות במדריגה כזו שתשפיע על כל בני ביתו לשאוף ללכת בדרכיו. ולענינינו צמנות שמחת החג, אומר הכתוב (דברים טז-יז) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו', ולכאורה תיבת 'אתה' מיותר. אך התורה מדגישה שמחתה שלך זריכה להיות צמדה גדושה כזה, שממה שאתה שמת יומשך השמחה על כל הבית, אתה ובנך ובתך ועבדך וכו'.

ולא יסור ממנו לעולם. ומי שמתגדל בצית רשע, ועוזב דרכו להתקרב אל ה', עזודתו חשובה פי כמה נגד מי שמתגדל בצית נדיקים ונתחנך מימי נעוריו בעבודתו. ואם כן יצחק אבינו שמתגדל בצית אברהם וראה תמיד קדושתו ויראתו, ואין הפיל גם את עצמו לכבשן האש באור כשדים עבור יחוד קדושת השם, אין חידוש כל כך שגם הוא עומד מוכן להשחט עבור ציווי ה'. ולא עוד אלא ששאל יצחק את אביו היה השעה לעולה, ומשיב לו אלקים יראה לו השעה לעולה בני. ואם כן אברהם כבר הולך זה שלשה ימים במחשבה זו לשחוט בנו יחידו, וראה יצחק השמחה הנסובה על פני אביו

ליל די דסוכות תשע"ג לפ"ק

הושעתי, אבל למאן דאמר ענני כבוד היו, הוי ליה למימר כי 'צענניס' הושעתי וכו'. גם להבין מה דפליגי (שם ו:): אי מצות סוכה צלשה דפנות או בארבעה דפנות, מהו טעמא דקרא צוה.

וגראה די דוע גדול מעלת הסוכה, שאויר הסוכה הוא אוירא דארץ ישראל, וכמו שמתפללים בכניסתה, ותזכני ליטב על אדמת הקודש. ופירשו צוה הכתוב (תהלים

ל'מען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושעתי את בני ישראל צהולאי אותם מארץ מצרים (ויקרא כג-מג). ויש להבין למה אמר לשון 'הושעתי', ויותר יודק לשון 'הקפתי' את בני ישראל. וגם מה שאמר 'צהולאי אותם מארץ מצרים', הלא ישצו בסוכות ארבעים שנה לרופות, ולא רק צעת שהולאים ממצרים. וגם מה שאמר כי 'בסוכות' הושעתי, דבשלמא למאן דאמר סוכות ממש (סוכה יא:), שפיר אמר כי בסוכות

ואשא אתכם על כנפי נשרים, זה יום שצאו לרעמסס, שהיו ישראל מפוזרין בכל ארץ גושן, ולשעה קלה כשצאו ליסע וללכת נקצנו כולם לרעמסס (מכילתא). הרי שיצאתם מגושן היה גם כן צענני הכבוד. עוד מצואר צרש"י על הפסוק ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה (יב-ז), ק"כ מיל היו וצאו שם לפי שעה שנאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים ע"כ. ואם כן שוב הושיבם צענני הכבוד צרעמסס ונסעו עד סוכות. וספיר אמר הכתוב כי 'בסוכות' הושבתי את בני ישראל, והיינו לרמוז על עיר סוכות שצאו שמה עם סוכות של ענני הכבוד. ולכן ספיר אמר 'הושבתי', שלא רק 'שהקיפם' בהיותם יושבים צמדבר, אלא ביציאתם ממנרים קיצנם והושיבם צענני הכבוד להסיעם ממנרים, וזהו 'בסוכות הושבתי' את בני ישראל 'צהויאי' אותם מארץ מנרים. [שוב הראוני בספר פענח רזא (פ' אמור) שכתב, כי בסוכות הושבתי וגו', הוא שנאמר ויסעו מרעמסס סכתה, שצננסאם על כנפי נשרים ביום אחד מהלך שלשה ימים עד סכות, וזהו למען ידעו דורותיכם, שצריך לזכור הנס. הר"ר יוסף בן קמחי, מנלתי עכ"ל. וכעין זה כתוב ברוקח, מרעמסס צאו לסכות, ועל אותן סוכות היה אומר רבי אליעזר סוכות ממש היו, ורבי עקיבא אומר ענני כבוד היו עכ"ל]. ולכן שיעור גובה הסוכה הוא

עו-ג) ויהי צלם סוכו ומעונתו צליון, שכאשר מקיימים מצות סוכה בשלימות אז הוי מעונתו צליון. ויש להצין מהו השייכות של ארץ ישראל עם הסוכות שיצאו ישראל בחוץ לארץ צמדבר. ויש לומר על פי מה ששמעתי לפרש, דמצואר צתרגוס יונתן על הפסוק ואשא אתכם על כנפי נשרים ואציה אתכם חלי (שמות יט-ד), שצליל יציאת מנרים נשא ענן את ישראל ממנרים למקום הר המוריה ושם אכלו את הפסח ע"ש. וזהו שאמר הכתוב כי בסוכות של ענני הכבוד הושבתי את בני ישראל 'צהויאי' אותם מארץ מנרים דייקא ע"כ. [שוב הראוני שכן כתוב בספר צבי לצדיק (על חג הסוכות מאמר א)]. ואם כן צענני הכבוד אלו היו זה אורח דארץ ישראל וקדושת המקדש, ולכן כאשר מקיימים המנוחה בשלימותה יכולים להמשיך זה אורח דארץ ישראל כמו צימים ההם. וזהו שאמר ויהי צלם סוכו, כי ירושלים נקראת צס 'שלם', כדכתיב (צראשית יד-ח) ומלכי צדק מלך שלם, וצמדרש (צ"ר מג-ו) הוא ירושלים. ואמר ויהי צלם סוכו, הענן הציא אותם לירושלים צנאתם ממנרים, ולכן היושב צסוכה מעונתו צליון.

ודהשתא דאתינא להכי, דסוכה רומזת גם על ענני הכבוד שהושיבם עוד קודם שהיו צמדבר, יש להוסיף עוד, דמצואר צרש"י (שם)

עד עשרים אמה, ושיעור אמה הוא ששה טפחים, הרי ביחד ק"כ טפחים, לרמו על הענני הכבוד שהולכים מרעמסק סכתה, מהלך של ק"כ מיל.

וְלָפִי זה הושיבם ה' צענני הכבוד צימים ההם ארבעה פעמים, צליל פסח עד הר המוריה וצחזרתם למזרים, ושזו קיצצם מגושן לרעמסק, ואחר כך נקעם מרעמסק לסוכות, ושזו הקיפם צענני הכבוד ארבעים שנה צמזרים, ולכן נזוטה תורה לעשות ארבעה דפנות להסוכות, והוא לרמו על הארבעה ענני הכבוד שהושיבם מעת יציאתם ממזרים עד ציאתם לארץ. וזה שאמר הכתוב (ויקרא כג-מז) צסקת (חסר) תשזו שצעת ימים וגו', כי צסוכות (מלא) הושצתי את בני ישראל, והוא לרמו כי צסוכות רבות הושיבם ה', והנגינה על זה מונח רביעי, שמונח בזה שצארבעה עננים הושיבם מעת יצאם ממזרים עד שחנו צמדצר.

וְהִזְהָה צדצרי שאלו (ערכין י) כתב, דש"ס דילן חולק על זה, דהא אמרו שם, והרי יציאת מזרים דנס שצחוץ לארץ ואמרו הלל, כדתניא עד שלא נכנסו לארץ ישראל וכו' ע"ש. ולפי דצרי התרגום יונתן, כששטטו פסחיהם ואמרו הלל היו צארץ ישראל. וכן צגמרא (פסחים לו.) אמרו להיפוך, אימורי פסח מזרים היכן מקטרינהו.

אמר לו הא תני רב יוסף שלש מוצות היו שם, על המשקוף ועל שתי המזוזות, ותו מידי אחרינא לא הוה ע"כ. וכנראה שצאו לשלול דלא כהתרגום יונתן ע"ש. (ועיין שמן ראש לפסח דף שיצ.) ומעתה לפי דעת האומרים שלא נכנסו צליל פסח לארץ ישראל, אם כן לא היה להם ענני הכבוד אלא שלשה פעמים, ולכן לדצריהם סגי לסוכה שלשה מחיות.

*

בַּיּוֹם רצים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה, אם יתן איש את כל הון צימו צאהבה צו יצוו לו (שיר ח-ז). ויש לומר הנה מצות החג הוא צניסוך המים על גצי המוצת, ואמרו (תענית צ.) רבי יהודה צן צחירא אומר, נאמר צשני ונסכיהם, ונאמר צששי ונסכיה, ונאמר צשציעי כמשפטם, הרי מ"ס יו"ד מ"ס, הרי כאן מים, מכאן רמו לניסוך המים מן התורה ע"כ. ואמרו (ראש השנה טו.) וצחג נידימין על המים, ומפני מה אמרה תורה נסכו מים צחג, אמר הקצ"ה נסכו לפני מים צחג כדי שיתצרכו לכם גשמי שנה ע"כ. הרי לנו כי המים המועטים של ניסוך המים, לתנא קמא שלשה לוגין מים ולרבי יהודה לוג אחד, כוחה עזומה מאד שיתצרכו צזה כל גשמי השנה, אשר זה יסוד החיים לרעצ או לשוצע.

המים שזעולם מתצרכת ומתמתקת על ידה להשפיע גשמי צרכה על כל העולם. וזה דוגמת מה שנותנין כמה טיפות מכוס של צרכה להצקצוק של יין, ומתפכת כל הצלוחית לכוס של צרכה.

והנה שמחת ניסוך המים במקדש היתה השמחה הגדולה ביותר, עד שמי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו, ולפי מה שנתבאר יש לומר בטעמו, כי שמחת ניסוך המים היתה דוגמת אדם שיש לו אוצר של אלפי אבנים טובות, ואינו יודע ערכם הרב, וכאשר נטל מהם אבן קטנה והלך אל הבקי לשום אותה, אמרו לו כי זה שיהיה כמה אלפי דינרין, והתחיל לרקוד מרוב השמחה, הלא יש לו באוצרו אלפים הרבה כמותו, ועוד יותר גדולים וחשובים מזה האבן הקטן. וכמו כן צניי ישראל, הגם שאנו מאמינים שהקב"ה גומל טוב לשומרי מצותיו, אבל כאשר התבוננו שעל מצוה קלה של איזה טיפות מים תלוי צרכות המים, שזהו שורש כל טיב העולם לשווע או לריון, אם זהו השכר של מצוה קלה, הרי צני ישראל מלאים מצות כרמון, צמנות שעולות בטירחא רבה ויתירה בגופו וצבצבו ממונו, עד כמה יוגדל שכרו בזה לעתיד, וזה הביאם להתרוממות הנפש שהיו מטפחים ומרקדים עד שמי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו.

ואם זהו צמנות קלה שאין בה חקרין כים, המצוה הכי צול ביותר לקיימה מכל שאר מצות התורה, כל השבע והרעב שזעולם תלויה בה, יש להצין מזה עד כמה גדולה היא שכר מצות התורה, אשר לפוס נערא אגרא (עיין רשי' דברים כג-ז). ואם כן התורה ומצותיה נחמדה יותר מזהב ומפז רב, אשר מצוה קלה שבה יכולה להשפיע מה שאי אפשר להשיג גם בזהב ופז רב, שיתצרכו גשמי השנה. והנה מצות ניסוך המים נרמזת ביהמים של צו"ז, ציום שני ששי ושציעי [כן הוא בזהר (תוספתא נד):] מאי צו, יומא תנינא ויומא שתיחאה ויומא שציעאה דסוכות, דצהון הוי מנסכי מים ויין ע"ש]. ואם יתן איש את כל הון ציתו צאהבה, עבור להחליף בהם אהבת התורה ומצותיה, או 'צו' יבחו לו, ממצוה קלה של ניסוך המים הנרמזת צימים של צו"ז, שאנו רואים גדול ועולם כח המצוה, ממנה נקח לצוות מי שירצה ליתן הון רב להחליף אהבתינו לה' ולתורתו.

ועצבו של ניסוך המים, הוא דוגמת השותה קאפע או טיי והוא מר, נותן צמכו איזה טיפות של צוקער למתקן, כן המים שמנסכין על המוצח לצורך גבוה, יש בה צרכה עצומה של השפעת טובת עולם הזה, שכאשר יורד ממנה כמות מועטת של לוג ומתערבת עם התהום, הרי כל

ליל חי דסוכות תשעי"ג לפ"ק

כדי שיתצרכו לכס גשמי שנה, ולכך היו מגיעין ניסוך המים עד התהום כדאמרין (תענית כה:): כשמנסכין מים בחג, תהום אומר לחצירו אבע מימין וכו', ולכך היה גודל שמחה במלואו זו, דאי אפשר לעולם צלי מים, וכל הצריות תולין בצרכת המים שיהיו שנים כתיקונן ע"כ. וניסוך המים היא מלוא חסובה שצאה מששת ימי בראשית, שכמדומה שאין עוד שאר דבר שנצרה בעולם בששת ימי הבראשית, שתכלית צריאתה תהיה להשתמשות רק לצורך מלוא, כמו השימין, ולכן מלוא חסובה היא שהיא הצריאה היחידית לצורך מלוא שנצרכת בששת ימי בראשית. וכיון דשימין אלו הוכנו עוד מששת ימי בראשית היו נקראין שימין, שהם משית ימי בראשית.

והנה ריבוי השמחה צשאיצת המים, שהיו ערים כל הלילה בשמחה עד שהלכו לשאוב המים לניסוך, כי הדוקים אין מודים בניסוך המים, כדאיתא במשנה (סוכה מח:): ולמנסך אומרים לו הגבה ירך [שנראה שתתן המים צספלן], שפעם אחד נסך אחד על גבי רגליו, ורגמוהו כל העם באחרוניהן ע"ש. ומצינו חז"ל שעשו

בגמרא (סוכה מע.) אמר רבי יוחנן שימין [חלל שתחת המזבח כנגד מקום הנסכים] מששת ימי בראשית נצראו, שנאמר (שיר ז-ב) חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן, חמוקי ירכיך אלו השימין, כמו חלאים, שמחוללין ויורדין עד התהום, מעשה ידי אמן, זו מעשה ידי אומנתו של הקצ"ה. תנא דבי רבי ישמעאל בראשית (בראשית א-ה) אל תקרי בראשית אלא צרא שית ע"כ. והנה החלל נקרא שימין מלשון יסוד (וכלשון הכתוב (תהלים יא-ג) כי השמות ירסקו), והיינו החלל שתחת יסוד המזבח.

ג נרמז בו, כי אמרו חז"ל (שם נ:): חד תנא שמחת צית השואבה וחד תני שמחת צית חסובה וכו', דאמר רב נחמן מלוא חסובה היא, וצאה מששת ימי בראשית [דאמרן לעיל שימין נצראו מששת ימי בראשית לקבל הנסכים] ע"כ. וכתב צמהרש"א שם, דהגם דצבל השנה היו מנסכין יין בשימין הללו, מכל מקום עיקר צריאותן מששת ימי בראשית, ויהיו מחוללין עד התהום, היה משום מלוא חסובה זו של ניסוך המים בחג שאז העולם נידון על המים, וכדאמרין (ראש השנה טו.) נסכו לפני מים בחג

באתרוגיהן, דאם כן לדבריהם גם אתרוג אין לו ליטול. ולכן אמרו שם דאיתו היום נפגמה קרן המזבח ע"ש. והיינו שנעשה פגם בהמזבח שנבנה על מקום השיחין שצראו ה' מתחלת הבריאה, וזוה שניסך המים על רגליו, נפגמה קרן המזבח.

והגה בשפת אמת (שנת תרמ"ג ד"ה ימי) כתב בטעם דימי הסוכה נקראים זמן שמחתינו, כי השי"ת זיכה אותנו ליסוד צללו, והיא מעין בחינת הגן עדן, דכתיב (בראשית ז-ח) ויטע ה' אלקים גן בעדן וישם שם את האדם אשר יצר, ועיקר הבריאה היתה להיות דירת האדם שם, ושם היה השמחה, כמו שאומרים 'כשמחך יצרך בגן עדן מקדס'. והגם שנאמר (שם ג-ד) ויגרש את האדם, אף על פי כן יש זמנים שמתנוצץ קצת הארה מבחינת הגן עדן ע"ש.

ויש לומר בטעם הדבר שזוכין לזה בחג הסוכות דייקא, דאיתא במדרש (במדבר כג-ג) אמר דוד, רצונו של עולם אילולא חסדיך שקדמו לאדם הראשון לא היה לו עמידה, שנאמר (בראשית ז-יז) כי ציוס אכלך ממנו מות תמות, ולא עשית לו כן, אלא הוצאת אותו מגן עדן וחיה תתק"ל שנה ואחר כך מת, מה עשית לו, גירשת אותו מגן עדן שנאמר ויגרש את האדם, ולמה נתגרש, על

הרצה דברים כדי להוציא מלבן של זדוקים, והיו מטמאין את הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותה, להוציא מלבן של זדוקים שהיו אומרים במעורבי השמש היתה נעשית (פרה ג-ו). על כן היו עושין עסק גדול בשמחת ניסוך המים. וכן איתא בירושלמי (סוכה ד-ו) דהיו תוקעין ומריעין כשהגיעו לשער המים, לעשות פומבי ופירסום לדבר, ולהוציא מלבן של זדוקים שאינם מודים בניסוך המים ע"ש.

וגראה הטעם שרגמוהו כל העם באתרוגיהן, דמבואר בהקדמת פירוש המשניות להרמב"ם, כי משה רבינו פירש לנו כל המצוות, והפירושים המקובלים מפי משה אין מחלוקת בהם בשום פנים, שהרי מאז ועד עתה לא נמצאו מחלוקת נפלה בזמן מן הזמנים מימות משה ועד רב אשי ציין החכמים שיאמר אחד שפרי עץ הדור (ויקרא כג-מ) הוא אתרוג ויאמר אחד שהוא תבשלים או רמונים או זולתו וכו', אלא שחקרו (סוכה לה.) על הרמז הנמצא בכתוב לזה הפירוש המקובל וכו' ע"ש. והנה הזדוקים לא מודים בתורה שבעל פה, ולכן מערערים על ניסוך המים, ואם כן גם אתרוג אין להם ליטול, כי יתכן שמצות ולקחתם פרי עץ הדור הוא שאר פרי, ולכן כאשר ראו שמוזלזל בניסוך המים רגמוהו כל העם

זדהו הענין שנאמר ויעקב נסע סכמה, ויבן לו בית וגו', ויבא יעקב שלם וגו' (בראשית לג-יז) דליתא בגמרא (בבא מציעא פד.) שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון ע"כ. וביאר האר"י ז"ל (שער הפסוקים פ' ויגש) שהיה יעקב גלגולו של אדם הראשון ע"ש. ולכן אחר שגלה יעקב לחרן כהורג נפש בשגגה (תנחומא וינא א), ויבא יעקב שלם, שהשלים כל תיקונו, אז נסע יעקב סכמה, חזר לבחינת גן עדן שהוא בסוכות, שגירש משם רק עבד החטא, ויעקב בגודל קדושתו לא שב רק לדירת ארעי לשבעת ימים, אלא ויבן לו בית דירת קבע, ורק למקנהו עשה סוכות.

וַיִּבֶן אִינוּ מִתְפַּלְלִים (בהשענות) הושענא שלש שעות, ונראה הכוונה דליתא באבות דרבי נתן (א-ה) וישם שם את האדם אשר יר' (ב-ג), שזה היה בשעה תשיעית. והנה אמרו (סנהדרין לא:) בשעה עשירית סרה, אחת עשרה נידון, שמים עשרה נטרד והלך לו ע"כ. ואם כן לא היה בגן עדן אלא שלש שעות עד שחטא בעץ הדעת, ובסוכות שאנו מתקנים חטאו בלקיחת האתרוג, ויושבים בסוכה, שאנו שבים לגן עדן, על כן מתפללים על השלש שעות שהיה יושב אדם הראשון בגן עדן ויטל ממנו, שיוגמר התיקון במהרה, ואז יחזור העולם כמו שהיה בשלש שעות אלו.

שהביא מיתה על הדורות והיה חייב למות מיד, אלא שריחמת עליו וגירשתו, כדרך הרצח בשגגה שגולה ממקומו לערי מקלט ע"כ.

והנה הכתוב אומר ולקחתם 'לכם' פרי עץ הדור וגו' (ויקרא כג-מ). ויש לומר דליתא במדרש (ב"ר טו-יז) דעץ הדעת אתרוג היה ע"ש. ואם כן חטא אדם הראשון היה באתרוג, ואז נפגמו כל הנשמות הכלולות בו ונגזרה מיתה על העולם. ולכן ניתן לנו מנחת ארבעה מינים לתקן צוה מה שחטאנו לפניו בעץ הדעת שהיה אתרוג, ונוטלין אותה ביחד עם ה'לולב' שעולה כמספר 'חיים', ו'הדס' שעולה כמספר 'חיים' (עם הכולל), לתקן מה שנגזר מיתה בעולם, וזהו התיקון לכל באי עולם שפגמו על ידי חטא עץ הדעת. וזהו ולקחתם 'לכם' פרי עץ הדור, שזהו לתיקון עבורכם, שבאותה מדה שחטאנו לפניו אנו חוזרין ומתקנין, ועל דרך פרה אדומה שמכפרת על עון העגל (רש"י במדבר יע-כב). - וזהו פרי עץ הד"ר, מלשון הדריגא צי, שאנו חוזרים צוה לתקן מה שחטאנו. ולכן כיון שעל ידי חטא זה נתגרשנו מגן עדן, על כן בחג הסוכות שאנו מתקנין החטא ההוא, אז אנו זוכין לחזור במקצת גם לגן עדן, וזהו הסוכה שהיא בחינת גן עדן, והוא זמן שמחתינו, כשמחך ייריך בגן עדן מקדם.

בישועתו, שמהיה השמחה יתירה משמחת צית השואצה, ואולי בכל יום יהיו ששים ושמיים עם השכינה בציתו, ויוצרכו לתקן תיקון גדול כמו צשמחת צית השואצה. שהרי גם לעתיד יספדו נשים לצד ואנשים לצד (שם נב.). ועל כן אנו אומרים, והראנו בצנינו, ושמחנו צתיקונו, היינו התיקון גדול שיעשו כמו צשמחת צית השואצה.

ואנו מתפללים (צתפלת שמונה עשרה) והראנו בצנינו ושמחנו צתיקונו, ונראה דצמשנה איתא (סוכה נא.) דצשמחת צית השואצה ירדו לעזרת נשים ומתקינין שם תיקון גדול, שהקיפוהו גזזטרא והתקיניו שיהיו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה ע"ש. ויתכן דלעתיד לצוא שנאמר (ישעיה כה-ט) ואמר ציום ההוא הנה אלקינו זה וגו' נגילה ונשמחה

שבת חוהמ"ם (וי דסוכות) תשע"ג לפ"ק

דיצברנו אתמול דלכן גם נקראו צשם שיתין, להורות כי הם עומדים מוכנים מששת ימי צראשית.

ויש להוסיף עוד, כי צפשטות נראה כי צראשית צריאת שמים וארץ, כאשר אמר ה' יקוו המים וגו' ותראה היצשה (א-ט), והיה העולם מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי וכו' (תגיגה יב.), אז אמר ה' שישארו מקום השיתין חלולים עד התהום. ולכן נרמזו זאת צתיבת צראשית צרא אלקים את השמים 'ואת הארץ', שאז צרא השיתין.

אמנם מצנינו צצריאת האדם שאמר ואלד יעלה מן הארץ

הנה אנו קורין את חג הסוכות 'זמן שמחתנו', אמנם לכאורה שונה הוא מחג הפסח שאנו קורין זמן חרותנו, על שם החירות ממצרים לשעבר, וצצצועות זמן מתן תורתנו על העבר, לא כן חג הסוכות אנו קורין על ההוה, שהוא זמן שמחתנו שריצה צה הכתוב שמחה יתירה.

וצראה צהקדם לצאר מה שאמרו בצגמרא (סוכה מט.) אמר רבי יוחנן שיתין מששת ימי צראשית צבראו וכו'. תנא דבי רבי ישמעאל צראשית (צראשית א-א), אל תקרי צראשית אלא צרא שית ע"כ. וכן אמרו להלן (י:): על ניסוך המים, מצוה חשובה היא וצאה מששת ימי צראשית ע"ש. וכבר

המוצח (זנחים סג.), ואם כן עפרו של אדם הראשון היתה מקרן מערבית דרומית של המוצח. וטעמו נראה לאמרינן (בבא בתרא כה.) שכינה במערב, והרובה שיחכים ידריס וסימניך ממורה צדק. ואם כן יש סגולה מיוחדת בהאדמה של שמי רוחות אלו, שיש בה חכמה אלקית, ודציקות בהשכינה, ולכן נבחר מהאדמה שבקרן מערבית דרומית. [ואולי יש לומר דזהו מה שנאמר בצרכת נפתלי, נפתלי שבע רגון ומלא צרכת ה', ים ודרוס ירשה (דברים לג-כג), והיינו שירש הסגולה של הקרן מערבית דרומית של המוצח, ולכן הוא מלא צרכת ה'].

ומציינו באדם הראשון שראשית תפלתו היתה על גשמים, וכמו שנאמר (ב-ה) וכל שית השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ, ואדם אין לעבוד את האדמה. וברש"י כי לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים (מולין פ: ע"ב. ונראה דמה שאמר הכתוב ואדם אין 'לעבוד' את האדמה, שהוא על דרך שאמרו (תענית ב.) ולעבדו בכל לבבכם (דברים יא-יג), איזהו עבודה שבלב הוא אומר זו תפלה, וזהו ואדם

והשקה את כל פני האדמה, ויירר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (ב-ו), וברש"י שהעלה את התהום והשקה את העננים לשרות העפר ונבחר האדם, כגבל זה שנותן מים ואחר כך לש את העיסה, אף כאן והשקה ואחר כך ויירר (ב-ד-ה). עפר מן האדמה, נטל עפרו ממקום שנאמר בו מוצח אדמה תעשה לי (שמות כ-כא), אמר, הלואי תהא לו אדמה כפרה ויוכל לעמוד (שם יד-ח) ע"כ. וכן הוא צירושלמי (נויר ז-ד).

ועל פי זה חידש בצפנת פענח (בראשית ב-ו) שהחלל הנוצר באדמה תחת מקום המוצח שנלקח לצריאת אדם הראשון, הוא הוא החלל של השימין תחת המוצח. ועל פי זה כתב, דאף דבגמרא (זנחים כד.) דנו כי קדיש דוד, רצפה עליונה קדיש או דלמא עד לארעית דתהומא קדיש, מכל מקום מקום המוצח כיון דהיה צנוי על גבי שימין, על כרחך היה צריך לקדש גם השימין החלולים עד התהום ע"ש. ומעתה כיון דצריאת אדם הראשון היה ציוס שיש, אם כן השימין שנוצרו מהחלל של צריאת האדם, ציוס השישי נבראו. ולכן נקראו בשם 'שימין', כי המה נבראו ציוס השישי מששת ימים בראשית.

והנה מקום הנסכים להשימין היה בקרן מערבית דרומית של

שפוותיה, וקיימא בין תהומא תמאה לתהומא עילאה, לתהומא עילאה אמר ליה חשור מימין, לתהומא תמאה אמר ליה חצע מימין, שנאמר (שיר ז-יז) הנצנים נראו בצרף וגו' [כלומר, כשמנסכין מים בחג שהניסוכין נראו בצרף, שאין באין אלא משנה לחצירתה כנך זה שאינו יוצא אלא משנה לשנה, ועת הזמיר הגיע, ומירות החג, אז קול התור מלאך דומה לשור, תרגום שור תור, שצעה שמנסכין מים בחג הוא אומר כן. לשון אחר כמשמעו, הנצנים נראו והזמיר הגיע, צעה שקול התור נשמע] ע"כ.

והגה רש"י פירש דקול שני ריעים, הם ניסוך המים וניסוך היין. ולכאורה רק הקול של ניסוך המים מעורר המלאך הממונה על הגשמים לקרוא אל התהום, ולמה מזכיר גם ניסוך היין. אך ידוע מסידור הארז"ל שיש ליתן קצת מים ציין של קידוש, כי היין מורה על הדין, ומים הוא בחינת חסד, ועל ידי נתינת המים להיין ממתיקין הדין ע"כ. ולכן היה מתערב ניסוך המים עם ניסוך היין, כדי להמתיק הדינים, ויתברכו המים. ולכן אומר קול שני ריעים אני שומע, שנמתקו הדינים, והיין והמים הם כשני ריעים, וגם מדת הדין מסכמת למדת החסד להציע המים.

אך יש לומר עוד בזה, כי צית המקדש של מעלה מכון נגד צית

אין לעבוד את האדמה, היינו לבקש ולהתפלל על הגשמים.

ובספר חלף כתב (אות א) כתב לבאר בזה קושיית הירושלמי למה תיקנו להתחיל הזכרת גשמים בתפלת מוסף, ולא בתפלת ערבית שהיא התחלת היום (עיין טור אר"ח סימן קיד). והוא דאיתא באבות דרבי נתן (א-ה) כיצד נברא אדם הראשון, שעה ראשונה הולצר עפרו וכו', שעה שביעית עמד על רגליו ע"כ. וכיון שאז התפלל על הגשמים, ושעה שביעית הוא זמן המוספין (ברכות כו.), וזו הייתה התפלה הראשונה שנערכה על הגשמים, על כן תיקנו שגם אגחנו נתפלל על הגשמים צעה זו ע"כ.

אמנם עדיין צריך ביאור, אם כי חכמתו של אדם הראשון הייתה עצומה מאוד, והצין שצריכין לגשמים שיצמחו עשב השדה, מכל מקום הרי עדיין עומדים בתוך ימי הבריאה, ואם כן יתכן שעוד יצרא ה' אופן אחר בהטבע שיוציא השדה את פריה בלי מטר. ונראה דאיתא בגמרא (תענית כה:) אמר רבי אלעזר כשמנסכין את המים בחג, תהום אומר לחצירו אצע מימין [למטה בקרקע], קול שני ריעים אני שומע, שנאמר (תהלים מז-ח) תהום אל תהום קורא לקול נגורין וגו'. אמר רבה לדידי חזי לי האי רידיא דמי לעיגלא, ופירסא

(תהלים קלד-ג), ושם הוא שורש השמחה, יפה נוף משוש כל הארץ (שם מט-ג). והמדה היותר הגדולה של שמחה היתה בחג הסוכות צמחות ניסוך המים, ושאתם מים צשון, עד שמי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו (סוכה גא.), וכל זה שורשו מהשיטין שבו ירדו ניסוך המים, וממנה נצרא אדם הראשון, אם כן שורש מדת השמחה הנטבע צמדות האדם, שורשו ממקום צריאתו מהשיטין, שזהו גורם השמחה היותר גדולה שבעולם שעולה על כל שאר השמחות. ולכן אנו אומרים בחג הסוכות 'זמן שמחתנו', כי המדה של שמחה יש צנו שורשו מחג הסוכות ממקום ניסוך המים בהשיטין.

וַיֵּצֵא דרך העבודה נראה ענין ניסוך המים בסוכות, כי בכל יום טוב יש התקרבות יתירה לנפש האדם עם קונו בהשתפכות הנפש, וציתר שאת בחג הסוכות כאשר מסיב שבעה ימים צלל כנפיו, צלל דמהימנותא עילאה. והנה ישנם זמנים של צער וחלישות דעת שמקציים גם כן את האדם לקונו, לא כן הם המועדות שאז מתקרבים מתוך שמחה וחדות הנפש, ויש לקיים צימים הללו שפכי כמים לבך נוכח פני ה' (איכה ז-ט), לשפוך לבו ונפשו לה'. ולכן צא המצוה לנסך מים על המזבח, לעורר האדם על השתפכות נפשו. והוא על דרך שמצינו

המקדש שלמטה (תנחומא פקודי ז), ורקיע שנקרא צול בו ירושלים וצית המקדש ומזבח צנו, ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבנות (תגיגה ז:). וכמו שמקיימין כאן ניסוך המים ויורדת לתהום של מים התחתונים, כן מנסכין גם למעלה ויורדת לתהום של מים העליונים. וגם כעת שאין לנו צית המקדש למטה, מתצרכת המים מניסוך המים צמקדש של מעלה. ואם כן המלאך שומע קול של שני ניסוכין של מים, צמקדש של מעלה ומקדש של מטה, וזהו שאמר קול שנים ריעים אני שומע, הן הניסוך של מעלה שיורדת לתהום של מעלה, והן הניסוך של מטה שיורדת לתהום של מטה, ותהום אל תהום קורא לקול צנורין.

עַל כל פנים על ידי ירידת ניסוך המים לשיטין מתעורר המלאך הממונה על הכרוז של גשמים לקרוא לתהומות הארץ שיביעו מימיהם. ולכן כאשר התצווין אדם הראשון שמקום צריאתו הוא מהשיטין, שהם נעשו חלולים עד התהום כדי שירדו שם ניסוך המים לעורר על גשמי צרכה, מזה השכיל לדעת שגשמים צורכי העולם הוא לצמיחת הפירות, ולכן התפלל אז על הגשמים.

וְהִנֵּה ירידת כל השפעות מלמעלה הוא על ידי הצית המקדש, צרכך ה' מניין עושה שמים וארץ

בשמואל הנביא שקיבץ את העם במצפה, ונאמר (שמואל א 10-11) וישאבו מים וישפכו לפני ה', וברש"י תרגם יונתן ופכו לצהון בתיובתא כמיא קדם ה' ע"ש. וכמו שבניסוך המים ירדו מים אלו לשיחין עד התהום, וגרמה שיתצרכו המים, תהום אל תהום קורא לקול נוריק, שבצרכת המים תלויה השובע והרוון בעולם. כן הוא גם בהאדם ששופך לבו לה' בימי החג, נשפע לו שפע מלעילא שיתצרכו כל מעשי ידיו במשך השנה.

ליה שמיני עצרת תשעי"ג לפ"ק

שבועות, ישא כנגד סוכות ע"כ. (ועיין בשמן ראש לסוכות טו:). ויש לבאר כי הצרכה של יצרכך, פירש רש"י יצרכך ה' במנוח, וישמרך מן המזיקין (במדד"ר יא-ה). וזה מכוון נגד חג הפסח, שיצאו ישראל ממצרים ברכוש גדול, והוא ליל שימורים, ליל המשומר מן המזיקין (ראש השנה יא.). יאר ה' פניו אליך ויחונך מכוון נגד חג השבועות זמן מתן תורתנו, כי באור פניך נתת לנו תורת חיים, הרי שבצרכת אור פנים מכוון לתורה. וכמו כן בצרכת החן של ויחונך, הרי אמרו חז"ל (חגיגה יב:) כל העוסק בתורה דלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום [נותן חנו בעיני הבריות], מאי טעמא, יומם י"זה ה' חסדו (תהלים מז-ט), משום דלילה שירה עמי ע"ש. וחג הסוכות מכוון נגד וישם לך שלום, שכל ישראל ראויין ליצב בסוכה אחת (סוכה כז:), ונוטלים

של"ח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו, תן חלק לשבעה וגם לשמונה, כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ (קהלת יא-א). ובמדרש רבה (שם יא-ב) תן חלק לשבעה זו שבעה ימי סוכות, וגם לשמונה זו שמיני עצרת ע"כ. ויש להבין למה אמר 'וגם' לשמונה, ודי באומרו 'לשבעה ולשמונה'.

וגר"א, דהנה בכל יום טוב יש מנחת שמחה, וציתר שאת בחג הסוכות ריבה בה הכתוב שמחה יחירה, ושוב בשמיני עצרת דרשינן והיית אף שמח (דברים טו-טו), לרבות לילי יום טוב אחרון של חג. ויש לומר הענין על פי מה שכתוב בשפת אמת (לסוכות) דכל צרכות העולם המה נכללים בצרכת כהנים, ויש בהם שלשה פסוקים, והמה מכוונים נגד השלש רגלים, יצרכך כנגד פסח, יאר כנגד

הארבע מינים, שמאגדים כל סוגי ישראל יחד שנמשלו להד' מינים (ויק"ר ל-יג), שזהו ברכת החג מדת שלום.

והנה מדת השלום חשובה יותר מכולם, וכמו שאמר הכתוב (ויקרא טו-ד) ונתתי גשמיכם בעתם וגו', ואכלתם לחמכם לשובע וגו', ונתתי שלום בארץ. וברש"י שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת, ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל ע"כ. ואמר הכתוב (משלי יז-א) טוב פת חרבה ושלוה זה מצית מלא זבחי ריב. ולא עוד אלא שלא מלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (עוקצין ג-יג). ואם כן הגם שיש בכל יום טוב שמחה מהשפעת ברכת החג, אבל אם אין לו כלי להחזיק בו ברכתו אין לו כלום מהברכה, ולכן בסוכות ריבה הכתוב שמחה יתירה, כי היא הכלי לכל הברכות האמורות בצרכת כהנים.

והנה שמיני ענרת רגל צפני ענמו לענין פז"ר קש"צ (סוכה מח). פייס צפני ענמו וכו', ברכה צפני ענמו, וברש"י את יום השמיני, ובחוספתא משמע שמצרכין את המלך. וראיתי לפרש בשם הרה"ק בעל אמרי אמת מגור ז"ל, כי שמיני ענרת יש בה ברכה צפני ענמו צפסקוי ברכת כהנים, והוא סיום הברכה, ושמו את

שמי על בני ישראל ואני אברכם (במדבר ו-כו). ונראה הענין דאיתא בגמרא (סוכה ט) כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה שנאמר (ויקרא כג-לד) חג הסוכות שבעת ימים לה' ע"ש. וכתב בספר פחד יצחק להגר"י הוטנער ז"ל (סוכות מאמר קיט) דלכן מצינו בפרשת הרגלים שינוי לשון בכתובים, דלגבי פסח ושבעות כתיב (דברים טז-יא) 'צמקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם', ואילו בסוכות (שם טז-יט) נאמר רק 'צמקום אשר יבחר ה', ונשמטו התיבות 'לשכן שמו שם', והוא מטעם שכל זמן שיש עוד מקום שחל עליו שם שמים, דהיינו בסוכה, התואר של בית המקדש נותר רק צמקום אשר יבחר ה' ע"כ.

וזאת היא עבודת שמיני ענרת, שהקדושה והשם שמים שנקרא על הסוכה, ימשיך האדם על ענמו, ואז יהיה האדם כלי מלא ברכה כל השנה. ולזה מתאים סיום ברכת כהנים, ושמו את 'שמי' על בני ישראל, היינו קדושת הסוכה אשר שמי נקרא עליו, ישימו אותה על בני ישראל ענמם, ואז אני אברכם.

וביתר ציבור, כי אחר שזוה ה' לכההנים שיצרכו את ישראל, הוסיף עלה עוד, ושמו את שמי על בני ישראל וגו', והיינו כי מה שהאדם

יאל (סוכה ג.), שהמתעלס באמונתו רק ביושבו בסוכה, ואז ראשו ורובו בתוך הסוכה, להתזונן שהוא מוקף תמיד בהשגחת יוצרו, אבל כאשר נוגע זאת להלכה למעשה צורכי פרנסתו אז שוכח זאת ושלחנו בתוך הבית, ששוכח אז כי ה' לך, לא יאל ידי חובתו.

ובאשר האדם בא להשגה זו שהכל הוא מה', והוא חוסה תמיד בכל אב רחמן, אז מכיר להשכיל שכל מה שעובר עליו הכל הוא לטובתו האמיתית, ולא יתכן יותר טוב לו בפרטיות ממה שהנחיל לו ה'. וכאשר מצרך בכל יום שעשה לי 'כלי זרבי, הוא מודה ומשבח בלב שמח, כי אם היה לטובתי יותר, בודאי שלא היה מונע זאת ממנו. וכמאמר אחד מהלדקים שאמר קודם פטירתו, אם היו נותנים לו צרייה שיצרא מחדש ויבחר מה הוא רוצה באיכות החיים שיגוי ממה שעבר עליו, היה בוחר שיצרא אותו מכון ומדוייק כמו עתה, שאם ה' נתן לי זאת, לא יתכן יותר טוב ממנו. ולכן בחג הזה ריבה הכתוב שמחה יתירה מכל המועדים.

ודדו תן חלק לשבעה 'וגם' לשמונה, כי תכלית השמיני ערפת הוא, ושמו את שמי על בני ישראל, להמשיך על עצמו ופנימיותו קדושת הסוכה, שהשם שמים של סוכה יהיה נקרא על

מתצרך צהון ועושר, לא תמיד הוא צרכה שלימה, שהרי הכתוב (דברים ה-יב) מזהיר אותנו, פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרך ולאנק ירציון, ובסף וזהב ירצה לך, וכל אשר לך ירצה, ורם לבצך ושכחת את ה' אלקיך וגו', ואמרת לבצך כמי ועולם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וגו'. ומוטל על כהני ה' להודיע ולהחדיר בלבבות בני ישראל כי ה' הוא המוריש והמעשיר, וכל טובות האדם שיש לו בעולם הוא רק מגזירת עליון אציו שבשמים. ולכן אחר שיצרך ה' בממון וגו', ושמו את שמי על בני ישראל ואני אצרכם, שיכירו וידעו שהכל הוא מאתי, ואני הוא המצרכם.

ולדעו שגדה זו באים ציון טוב האחרון של חג, אחר שישבו שבעה ימים בכל ה', ומכנים בעומק הלב כי הוא מושגת מאת ה' בכל שעה, והוא חוסה תמיד ומוקף בכל ה', אז בא מנחת היום, פונים מסוכה אל ביתם לישב, ליקח אתו עמו הארת הסוכה לתוך ביתו, ואין הוא יולא מן הסוכה, אלא מביא הסוכה עמו בבית, ואז הוא מכריז בקול, אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, וזו נעשה כלי לכל הצרכת כהנים.

ולדעו רמזו במאמרם, ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית לא

מוצן דכן הוא גם בהשפעת החג בצרכת מועדיך, בכל יום טוב יש מלוא מיוחדת שבו ממשיך השפעת החג, בחג הפסח צמחות קרבן פסח ומלוא ומרור, בשבועות בשתי הלחם, בסוכות בלולב וסוכה, בראש השנה בשופר, ביום הכיפורים בעינוי, לא כן שמיני עזרת המשכת השפעת צרכתו הוא רק בשמחה, והיית אך שמת.

ובבזו שבכל מלוא יש חיוב צהידורו, כן בשמיני עזרת שמלואו הוא שמחה, יש להדר לקיימו ביתר שאת ויתר הידור, וכפי שמחתו בו כן ממשיך השפעת צרכתו על עצמו וציתו, ושמת בחגך וגו' והיית אך שמחה, ופירש רש"י שזהו הצטחה שיהיה שמת אחר כך כל השנה. וזה תלוי כפי מה שמקיים ושמת בחגך, כן לעומת יורדת השפעת ההצטחה של והיית אך שמת, וצרכת ה' לא חזרת ריקס, ואיש כמתנת ידו כן לעומתו צרכת ה' אלקיך אשר נתן לך.

עצמו, ותן חלק לשבעה, לשמות שבעת ימי החג, וגם לשמונה, להכליל כל שבעת ימי החג בחוך השמונה, ומה שמורה שבעת ימי החג בחילוניותו יעצור אותו בשמיני צפנימיותו, שמיני עזרת היא פנימיותו של שבעת ימי החג, ותן חלק להשבעה גם ביום השמונה, וכאשר חגיע למדה זו שתרגיש שאתה מושגת תמיד מאת ה', אז לא תדע מה יהיה רעה על הארץ, שהכל הוא לטובה.

והנה חז"ל (סוכה מו.) דרשו, והיית אך שמת (דברים טז-טז), לרבות ליל יום טוב האחרון של חג. והיא תמוה דהלא 'אך' מיעוטא הוא בכל מקום, ואיך כאן בא לריבוי. וידועים דברי הגר"א (הוצא בהגהות מהר"ן חיות שס) דבימי יום טוב של חג הראשונים היו עוד כמה מלוא, סוכה ולולב, חוך ממלוא שמחה, אבל ביום טוב אחרון והיית 'אך' שמת, היינו המיעוט, רק שמחה ולא סוכה ולולב ע"כ. ולפי זה

ליל שמחת תורה תשע"ג לפ"ק

ומכרכר לפני ה', ותצו לו בלצה וגו', ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו בהגלות נגלות אחד הרקיס. ויאמר

הבתוב אומר (שמואל ב ו-ד) ודוד מכרכר בכל עוז לפני ה' וגו', ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון, ותרא את המלך דוד מפזז

אל המקום, מלמד שצית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות, לא הוּו ידעי דוכמיה היכא, אייתו ספר יהושע, זכולהו כתיב וירד ועלה הגבול ותאר הגבול, זשזט זנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב אמרי שמע מינה הכא הוא מקומו. סבור למזנייה זעין עיטס דמדללי, אמרי ניתתי זיה קליל כדכתיב (שס לג-יז) וזין כתפיו שכן וכו'. ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי זדוד, כדכתיב (תהלים סט-י) כי קנאת זיתך אכלתני, וכתיב (שס קלז-ה) זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וגו', אם אבא זאהל זיתי אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמנא מקום לה' וגו', הנה שמענוה זאפרתה מזאנוה זשדה יער, זאפרתה זה יהושע דקאתי מאפרים, מזאנוה זשדה יער זה זנימין דכתיב (זראשית מט-כו) זנימין זאז יטרף ע"כ.

זגרא זצאר עוד מה שקיים דוד מזאנוה זשדי יער, כי מזינו זיעקב זזינו זעת אשר הלך לחרן, כי מטא לחרן אמר, אפשר שעזרתי על מקום שהתפללו אזותי ולא התפללתי זו, יהיב דעמיה למיהדר וחזר עד בית אל וקפצה לו הארץ (תולין זא.), ואמר הכתוב (זראשית כח-יא) ויקח מאזני המקום וישס מראשותיו וישכב זמקום ההוא וגו', ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' זמקום ההוא ואנכי

דוד אל מיכל, לפני ה' אשר זחר זי מאזין ומכל זיתו לזוות אותי נגיד על עם ה' על ישראל ושחקתי לפני ה', ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל זעיני, ועם האמהות אשר אמרת עמס אכזדה. ולמיכל זת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה. ויש לדקדק למה הזכיר הריקוד זשס 'מכרכר', ולא אמר מרקד לפני ה'. גם מה שהשיב לה 'אשר זחר זי מאזין ומכל זיתו', מה היה זוונתו זזה, הלא גם אם לא זחר אותו יותר משאול גם כן יש לו לפזז ולכרכר לפני ה'. זבילקוט (ח"ז קמג) איתא, שאמר לה דוד, אין את נקראת מן האימהות אלא מן האמהות ע"כ. וזריך זיאור הזווה. ומה גם שאנו יודעים גודל מעלתה של מיכל עד שהיתה מנחת תפלין (עירוזין לו.), ואיך אמרה כן לדוד. ואין ספק כי היתה לה זזה זווה על פי תורה, שאין זה מתאים למלך שמזות התורה שתהא אימתו עליך (כמוזות יז.), ולמה נענשה שלא היה ילד עבור זה. ועוד כי זיום המיתה היה לה זן (סנהדרין כא.), וטעמא זעי.

זבתחלה נקדים לזאר מה שמזינו זגמרא (זנחיס נד:) דרש זבא מאי דכתיב (שמואל א יט-ו) וילך הוא ושמואל וישבו זנויות זרמה וכי מה ענין נויות אלל רמה, אלא שהיו יושזין זרמה ועוסקין זנויו של עולם. אמרי כתיב (דברים ז-ח) וקמת ועלית

בשור יומר מכתפיו ע"כ. והיא פליאה עצומה מהו ענין מקום בנין צית המקדש להגוי של שור צין כתפיו. ובדרך דרוש יש לומר כי הנה אמרו (מעניית כה:) כשמנסכין את המים בחג, תהום אומר להצירו אצב מימין, קול שני ריעים אני שומע שנאמר (תהלים מז-ח) תהום אל תהום קורא לקול ננוריק. אמר רבה לדידי חזי לי האי רידיא [מלאך הממונה על הגשמים כך שמו] דמי לעיגלא, ואומר לתהומא עילאה חשור מימין וכו' ע"ש. הרי דבעת ניסוך המים בהשיתין היורדת עד התהום מתעורר המלאך ומנזיה לתהום שיתנו מימיו. והנה שיתין אלו מששת ימי בראשית נבראו (סוכה מט.), תחת המזבח בקרן מערבית דרומית. ומעתה אם היה דוד בונה את המקדש בראשו, אז לא היה המזבח במקום השיתין, והמלאך הדומה לשור לא היה שומע לקול ננוריק איך שהמים יורדים לתהום. וזהו שרמזו וצין כתפיו שכן, אין לך נאה בשור, היינו להמלאך הממונה על הגשמים שהיא דומה לשור, אלא צין כתפיו, שאז המזבח מדויק במקום השיתין, וניסוך המים יורדת לתהום ומתצרכין המים.

אך על דרך העבודה זה בא ללמד, על מה שאמרו במשנה (אבות ג-ט) כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה

לא ידעתי, וברש"י שם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה ע"כ. והיא פליאה שבדלתי ידע כי נמצא הוא במקום שהתפללו בו אבותיו, ותיקן שם תפלת ערבית, וכאשר רצה ללכת חזרה לחרן עיכבוהו מן השמים, לדיק זה בא לצית מלוגי ויפטר צלי לינה, ואיך התפלל אחר כך אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי.

וביאור בכתם סופר (פ' ראה נו.) כי יודע היה יעקב שכאן מקום הר המוריה, אך סבור היה שמקום השכינה צעליונו של הר, על כן ישן הוא צין כתפיו, ואמנם נודע לו עתה ששכב במקום השכינה ממש ע"כ. ואם כן משינתו של יעקב שם כאשר היה עדיין יער, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו, שעשאן כמין מרזב לראשו שירא מפני חיות רעות (בר' סה-יא), ממנו אנו למדים גם כן שמקום השכינה צין כתפיו, ואכן יש ה' במקום הזה. וזהו שאמר הנה שמענוה באפרתה, מספר יהושע אנו שומעים שהוא צהר הצית עליונו של ירושלים, אבל מקומו המדויק מלאנוה בשדי יער, אלא יעקב ציער, שמשם אנו למדים שהוא צין כתפיו.

והנה בגמרא שם לא מצוהר טעמו של דבר שנבנה הצית צין כתפיו לייקא. וברש"י (דברים לג-יב) כתב, וצין כתפיו שכן, שאין לך נאה

ממעשיו אין חכמתו מתקיימת. כי עיקר חשיבות התורה אינו במה שמונח התורה במוחו וחכמתו מרובה, אלא תכלית התורה שיביאנו לידי מעשה, להיות זהיר בקלה כבחמורה על כל דקדוק קל של דברי סופרים, ורק כשמעשיו מרובין אז יש חשיבות לחכמתו. ולכן לא השרה ה' שכינתו על הר הבית 'צראשו', אלא ניתתי ביה קליל וצין כתפיו שכן, כמה הוא מוכן לסבול על שכמו עול התורה, ושם הוא מקום השראת השכינה. ואמרו ניתתי ביה פורתא, בדרך רמו, כי ראש עולה בגמטריא תק"א, וכת"ף עולה ת"ק, וניתתי ביה פורתא מהראש להכתף.

וַעֲלֵה דבר זה נתקנה בו דואג האדומי, שאמרו עליו חז"ל (פנהדרין קמ:): שדואג גבור בתורה היה, אבל אין תורתו של דואג אלא משפחה ולחון שנאמר (תהלים נטו) ותשא בריתי עלי פיך [ולא בלב] ע"כ. וכאשר דרש דוד שאין הקצ"ה משרה שכינתו על הראש אלא צין כתפיו, שרק כאשר מעשיו מרובין מחכמתו יש חשיבות לחכמת התורה, אשר מעלה זו היה רק צדוד ולא בדואג, על כן נתקנה צדוד.

וַיֵּשׁ לומר בזה מה שאמר הכתוב (משלי ד-ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, כי לא די

בלקח התורה לבד, אלא העיקר לקיימה לשמור ולעשות, ותורתי אל תעזבו. וגרמו בו כי הבית המקדש נקרא בתואר 'טוב', וכמו שביקש משה לעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון (דברים ג-כה), וצ"ל דקאי על ירושלים ובית המקדש ע"ש. והנה מבואר צ"ל וצין כתפיו שכן, שנבנה עשרים ושלש אמות נמוך מעין עיטס (וימא לא). וכל אמה יש בה ששה טפחים, ואם כן נמוכה היא קל"ח טפחים מהראש כמספר לק"ח. ועל כן אומר הכתוב, תתבוננו על מקום המקדש שאין השראת השכינה בהראש אלא צין כתפיו קל"ח טפחים נמוכה יותר. והבית המקדש שאני נותן לפניכם 'לקח טוב נתתי לכם', ההר הטוב הזה נמוכה מהראש קל"ח טפחים, ומה תבינו שלא המדרש עיקר אלא המעשה, ותורתי אל תעזבו.

וּמִזְדָּה זו היתה צדוד המלך בשלימותו, שהשיג שאין מקום השראת השכינה על הראש לבד, במה שמיצין ומשיג צפנימיותו לבד האהבה והשמחה לה' ולתורתו, אלא צריך להטיל זאת על כתפיו, להיות כשור לעול וכחמור למשא, וכאשר מזדמן זמן של שמחה בזה, לא די להצניע אותו צראשו ובלבו, אלא יש להוציאה מכה אל הפועל על כתפיו, להיות מפוז ומכרכר בכל עוז לפני ה'.

ילמדו ממנו לבטל מצות ה', כי האדם יראה לעינים ורק ה' יראה ללבב, ואיך יוכל להיות עומד לסמל אם לא יראו ממנו עבודתו בגלוי.

ובמו כן הוא גם צאצ לבני ביתו, שמוטל עליו להדריכם ללכת בדרכי טובים, אם יסתיר מעשיו, ולא יראו אותו בניו לומד ומתפלל ונותן נדקה, הרי יתחנכו גם הם ללכת בדרכי זו כפי מה שעושה בגלוי, והוא מכשיל את הרצים. — על כן לזה הכתוב על המלך שצריך להיות לו שתי ספרי תורות, אחת שהיא מונחת בצית גניזו, שיהא צאמת מנפנו עוד יותר מהנגלה, וכאשר עומד צינו לבין קונו יעבוד ה' בצית גניזו, אבל הוא צריך שיהא עמו תורה שנכנסת ויוצאת עמו, שיראו תמיד את המלך עם ספר תורה צידו, להראות דציקותו לתורת ה', שלא ימוש ספר התורה הזה ממנו לעולם, כי רק באופן זה ידריך את העם להתדבק בתורת ה'. ולא כן שאר בני אדם, להם די ספר תורה אחת שיהיה מונח בצית גניזו, לעבוד את ה' בהלנע לכת. (ועיין שמן ראש סוכות דף רנ"ה).

ובעתה אם המלך לא יראה את חותמו לרצים, להיות לסמל ולדוגמא לעבודת ה', הרי מלך כזה לא יעלה את עם ה' לתורתו ועבודתו, כי אם המלך מתנהג בעבודת ה'

והנה אמרו (יומא כ"ג): אמר רב הונא כמה לא חלי ולא מרגיש גזרה דמריה סייעיה, שאול צאחת ועלתה לו [לרעה לקונסו צמיתה וציטול מלכותו], דוד צשמים ולא עלתה לו ע"כ. ויש לומר דמצינו צמנות המלך (דצרים ז' י"ח) והיה כשצתו על כסא ממלכתו, וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר וגו', וצרש"י שתי ספר תורות, אחת שהיא מונחת בצית גניזו, ואחת שנכנסת ויוצאת עמו (סנהדרין כ"א). ואם עשה כן, כדאי הוא שתתקיים מלכותו (ספרי ז' ל"ד), היינו שהכתוב מצשרו שצזה יזכה להיות שצתו על כסא ממלכתו. ויש להצין טעמא דקרא שהמלך צריך להיות לו שני ספרי תורות, ושאר בני אדם צחדא סגי להו. וגם למה צמנזה זו דייקא יזכה שתתקיים מלכותו, ולא תלוי בצאחר מצות הנייתן למלך, לא ירצה לו נשים, וכסף וזהב לא ירצה לו, ולא ירצה לו סוסים.

וצראה, כי צאמת חשיבות עבודת ה' היא, והלנע לכת עם אלוקיך (מיכה ו' ח), להסתיר את מעשיו נגד בני אדם, אלא צינו לבין קונו יעצדנו צטוהר לצב, ולא להראות חותמו לרצים. אך זהו רק צאנשים פשוטים, אבל מי שעומד לנס עמו, מנהיגי ישראל ומרביצי התורה, ומכל שכן מלך ישראל שעייני כל העם נשואות עליו, אם הוא יסתיר מעשיו הטובים, הלא

הראוי לו לעמוד בשער לעיני כל ישראל, ולעבוד ה' בעבודה רבה ומופלגת כזה, לכרכר בכל עוז לפני ה'. כי רק הפחותי עם אשר אימתרא בלגינא קיש קיש קריא (בבא מציעא פה:), המה עובדים ופועלים מעשיהם לה' בגלוי. ואין נאה למלך דוד לגלות גדול מעלתו לעיני אמהות עבדיו, כהגלות נגלות אחד הרקים, שאצליהם קיש קיש קריא. ותצו לו 'בלצה', שלהראות בחוץ מעלת האדם הוא בזיון להעובד ה' בלב תמים. ועל זה השיב לה דוד, לפני ה' אשר בחר בי מאציק ומכל ציתו לזוות אותי נגיד על עם ה' על ישראל, הלא אציק שאול היה גדול מאד יותר ממני, וכן שנה שאול במלכו (שמואל א יג-א), כבן שנה, שלא טעם טעם חטא (יומא כג:), ולמה בחר בי יותר מאציק, משום ששאול באחת ולכן עלתה לו, שלא היה מתנהג כהספר התורה שנית להראות לרבים שהוא יואל ונכנס רק עם התורה, ורק משכמו ולמעלה היה גבוה, אצל דוד בשמים, אני יודע תפקיד שלי שאני נתבחרתי להיות לנגיד על עם ה' על ישראל, ואני נריך להיות הסמל והדוגמא עבורם, ולכן ושחקתי לפני ה'.

ואומר לה אין את מן האימהות אלא מהאמהות, **אם** בישראל שמטרתה לחנך ולגדל בניה לתורה נריכה להראות לבניה אהבת התורה

ברבים בקרירות, מה יענו אזובי קיר. ולכן במצוה זו דייקא, וכתב לו את משנה התורה הזאת, שיהיה לו עוד ספר שנכנסת ויואלת עמו תמיד, בזה תלוי קיום מלכותו, ורק המתנהג כן כדאי הוא שתקיים מלכותו.

והנה שאל המלך משכמו ומעלה גבוה מכל העם (שמואל א ט-ג), כאשר נוגע לחינוכותיו, לישא על שכמו עול התורה לעיני כל, היה שזה לכל אדם, ולא הראה בחינוכותו האש להצה הצוער בקרבו, ורק למעלה משכמו, בראשו ומוחו ומחשבתו שם היה גבוה יותר מכל העם. ולכן לא נתקיימה מלכותו, כי היה חסר לו תוכן הספר התורה השנית שנכנסת ויואלת עמו, ללמוד ממנה להתנהג בחסידותו בפני העם, ורק המלך שיש לו שתי ספרי תורות מתקיימת מלכותו. וזהו שאול 'באחת', לא היה בו אלא המדה של הספר תורה שמונחת בין גזיו, ולכן עלתה לו במלכותו שניטלה ממנו. אצל דוד 'בשמים', היה עובד ה' בגלוי כמו בכתר, כמו השתי ספרי תורות שיש למלך, הוא ידע תפקידו שהוא מלך ישראל, ונריך להיות להם לדוגמא ולסמל, ולכן מלכותו נמשכה גם לדורות.

והנה מיכל התלוננה על מעשיו של דוד, כי לפי דעתה אין מן

ומצותיה, ולא להתנהג בהצנע לכת כנגדם, שאם לא כן אין צרכה בצנייה, שלא יראו ממני ללמוד אהבת ה' ותורתו, ורני עקרה לא ילדה בניס לגיהנם, ולפי ההשקפה שלך שיש לעשות הכל בהצנע, אין את מן האימהות, אי אפשר לך להיות אִם בישראל. ולזה צאמת נענשה ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה, לא נענשה צמניעת בניס עבור דיצורה, אלא נענשה 'צחינוך' הבנים, ועד מותה לא היה ילד, רק צמותה נשאר לה זרע, אבל היא לא יכלה לחנך אותו.

וידוע כי הצדיקים מצטלים הגזירות בשינוי הצירופים של הגזירה לטובה. וכמו כן יש לומר דצגזירת מיתה ר"ל, הם משצרים תיבת 'מת' לשמים, ומאות מ' נעשה שני פעמים אות כ', ומאות ת' נעשה שני פעמים ר', והם אותיות כרכ"ר, ודוד 'מכרכר' בכל עון, הוא צכח שמחתו שינה גזירת מיתה לכרכ"ר, והרי גם עני חשוב כמת (מדרים סד:), וציטל צשמחתו גזירתן של ישראל להפכם לשפע של פרנסה.

ומצותיה, ולא להתנהג בהצנע לכת כנגדם, שאם לא כן אין צרכה בצנייה, שלא יראו ממני ללמוד אהבת ה' ותורתו, ורני עקרה לא ילדה בניס לגיהנם, ולפי ההשקפה שלך שיש לעשות הכל בהצנע, אין את מן האימהות, אי אפשר לך להיות אִם בישראל. ולזה צאמת נענשה ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה, לא נענשה צמניעת בניס עבור דיצורה, אלא נענשה 'צחינוך' הבנים, ועד מותה לא היה ילד, רק צמותה נשאר לה זרע, אבל היא לא יכלה לחנך אותו.

והנה כח השמחה צתורה משצרת ומכנעת כל הדינים, אשר גם כאשר נגזרה גזירה רעה מן השמים, יכולים לצטל אותה צריצוי שמחה של מצוה. ודוד מכרכר 'בכל עון', על ידי שמחתו צה' היה מצטל ושולט על

נתנדב ע"י י ידינו

מוה"ר ר' שמחה פריעדמאן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בארוסי בתו הכלה תרז' למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' דוד אלחנן האפפמאן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בארוסי בתו הכלה תרז' למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' מאיר עקשטיין הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בתו הכלה תרז' למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' יעקב משה גאנץ הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בנו החתן שאול יצחק ני"ו למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

החתן שלמה שטייף הי"ו
לרגל נישואיו למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' ישראל שטייף הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' יוחנן גרינבוים הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' בערל בערקא הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהכנס בנו לעול בתורה והמצות למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' שמואל דוד פישער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהכנס בנו לעול בתורה והמצות למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' מאיר וואלף ווערטהיימער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהכנס בנו לעול בתורה והמצות למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' משה יצחק שווארץ הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בתגלחת בנו למול מזב

נתנדב ע"י ידינו

מוה"ר ר' יחזקאל דוד שווארץ הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בתגלחת בנו למול מזב

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו

718.387.5770